

Advies

Algemene Raad
11 september 2018

Advies bij het voorontwerp van decreet houdende de realisatie van kunstopdrachten voor gebouwen van openbare diensten en daarmee gelijkgestelde diensten en van door de overheid gesubsidieerde inrichtingen, verenigingen en instellingen die tot de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest behoren

Op 23 juli 2018 heeft Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, de SARC gevraagd om een advies te formuleren bij het voorontwerp van decreet van de Vlaamse Regering houdende de realisatie van kunstopdrachten voor gebouwen van openbare diensten en daarmee gelijkgestelde diensten en van door de overheid gesubsidieerde inrichtingen, verenigingen en instellingen die tot de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest behoren (ook bekend als ‘decreet Kunst in Opdracht’).

Situering

Het voorliggend decreet moet ervoor zorgen dat een bepaald percentage van de kosten van openbare bouwprojecten wordt besteed aan het realiseren van kunstwerken.

Voorheen waren het de decreten van 23 december 1986 houdende de integratie van kunst in overheidsgebouwen, ook wel de ‘percentagedecreten’ genoemd, die deze materie behandelden. Na meer dan dertig jaar werd beslist de decreten te evalueren en te actualiseren.

In het najaar van 2016 werd door een extern onderzoeksteam een doorlichting van de percentagedecreten gerealiseerd en daarbij werd een dwarsdoorsnede van betrokken actoren (vertegenwoordigers uit de beleidsdomeinen, opdrachtgevers, artistiek deskundigen en kunstenaars) geconsulteerd. Uit het evaluatietraject bleek een breed draagvlak voor de visie dat kunst de kwaliteit van de leefomgeving kan verhogen en dat de Vlaamse overheid een ondersteunende en regelgevende rol moet opnemen met betrekking tot de realisatie van kunst in de openbare ruimte. Dat laatste wordt gezien als behorend tot de culturele verantwoordelijkheid van de overheid, maar evenzeer als haar voorbeeldfunctie.

Uit de evaluatie blijkt de nood aan een herziening van de bestaande decreten omdat de toepassing van de decreten danig verschilt tussen de beleidsdomeinen. Daarnaast is de gebruikte terminologie verouderd en zijn de bedragen niet meer actueel. Tevens dreigen zowel de veranderende bouwpraktijk, de aangepaste dienstverlening van de Vlaamse overheid als de wijzigende financieringsmechanismen de toepassing van de decreten (verder) uit te hollen. Tenslotte blijkt er ook een groot verschil in artistieke invulling te bestaan.

Er wordt gekozen voor één aangepast en gecoördineerd decreet ter vervanging van de twee bestaande decreten uit 1986. Het nieuwe decreet moet, nog meer dan de bestaande decreten, de brug slaan naar andere beleidsdomeinen en naar andere bestuursniveaus en zo het eigenaarschap voor de realisatie van kunst opdrachten verbreden. In 1986 werd nog het begrip ‘kunstintegratie’ gebruikt, gaandeweg is dit vervangen door ‘Kunst in Opdracht’. Ook ontstond het inzicht dat er nood is aan een professionele begeleiding van kunst opdrachten en aan een beleidsondersteunende visie ter zake. Het nieuwe decreet steunt op 5 bouwstenen.

- In de eerste plaats wordt het toepassingsgebied gericht afgebakend. Een aantal termen en begrippen in de bestaande decreten werden de voorbije jaren verschillend geïnterpreteerd en leidden tot een ongelijkmatige toepassing van het decreet.
- Als tweede bouwsteen is een actualisering van de percentages en de bedragen uitgewerkt.
- Een derde actualisering zet in op het mogelijk maken van een breed/breder spectrum van kunstvormen uit de professionele hedendaagse en evoluerende kunstpraktijk.
- De vierde aanpassing voorziet in meer flexibiliteit ten aanzien van de opdrachtgevers voor wat betreft de inzet van kunst en middelen in hun patrimonium.
- De vijfde en laatste bouwsteen zorgt voor een betere begeleiding van Kunst in Opdracht en voor een professioneel werkkader dat zowel opdrachtgevers, ontwerpers, deskundigen als kunstenaars helderheid biedt in de materie.

De bovenvermelde bouwstenen beogen in eerste instantie een meer uniforme en gelijkwaardige toepassing van het decreet over alle betrokken beleidsdomeinen heen.

Advies

De SARC is zeer tevreden met het voorbereidende traject dat werd gelopen voor dit decreet. De raad meent dat de aanloop naar en uitwerking van dit decreet een ‘best practice’ is voor hoe de overheid samen met actoren en stakeholders op basis van een evaluatie kan werken aan een verbeterde regelgeving.

De raad is zeer tevreden dat vrijwel alle beleidsdomeinen achter de doelstellingen en principes van het decreet konden geschaard worden. De SARC betreurt dat het beleidsdomein Onderwijs niet voluit mee stapt in dit verhaal. De raad hoopt dat het decreet niet het eindpunt is, maar dat er naar toe kan gewerkt worden om dit beleidsdomein in de toekomst wel aansluiting te laten vinden om zo kinderen dagelijks en op evidente wijze in contact te brengen met kunst.

Een punctuele opmerking die de SARC wil meegeven, betreft artikel 7. De decreetgever is zich terecht bewust van de nood aan een professioneel begeleidingskader voor opdrachtgevers. Het artikel focust op expertiseopbouw, kennis en informatiedeling en de uitbouw van samenwerkingsverbanden. De SARC meent echter dat procesbegeleiding in dit artikel nog verder geëxpliciteerd kan worden. Vanuit Vlaanderen moet de zorg er blijven dat de bouwheer voldoende ondersteund wordt en een traject kan lopen zodat men kan komen tot een goede kunstintegratie.

Tot slot heeft de SARC begrip voor het feit dat er momenteel geen draagvlak werd gevonden om te werken met een fonds. Hij meent wel daar op een later moment terug over kan gereflecteerd worden.

Namens de Algemene Raad,

Luk Verschueren, algemeen voorzitter

Gaëtan Poelman, algemeen secretaris